

Nr 170.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående tryckning och utdelning i folkskolorna av Förenta Nationernas förklaring om de mänskliga rättigheterna.

(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Nerman* (I: 66) och den andra inom andra kammaren av herr *Swedberg m. fl.* (II: 93), har yrkats, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning, huruvida på statens bekostnad kunde tryckas och till alla avgående ur folkskolans högsta klass utdelas ett exemplar av Förenta Nationernas förklaring om de mänskliga rättigheterna, fullständig eller i Europarådets koncentrerade upplaga.

Till stöd för detta yrkande har anförts bland annat följande.

FN-förklaringens antagande är en stor världshistorisk tilldragelse. Men skall förklaringen kunna få praktisk betydelse, får den inte förbli ett högaktningsfullt undanlagt papper utan måste effektivt ympas in i människornas medvetande. I Sverige, som förmodligen överallt, är den stora allmänheten obetydligt medveten om att en sådan förklaring har antagits och än mindre om vad den innebär. Det gäller därför att statsmakterna vidtar åtgärder för att meddela särskilt ungdomen detta. Omedelbart efter antagandet uppmanade FN:s församling alla medlemsstater att offentliggöra förklaringens text och att »göra den spridd, känd, läst och förstörd framför allt i skolor och andra undervisningsanstalter utan åtskillnad på grund av den politiska ställning ett land eller område intar». Lärarna i Sveriges skolor har säkert möjlighet att i sin undervisning i samhällskunskap ta upp förklaringen och intressera ungdomen för den. I vad mån det sker är okänt. All svensk ungdom skulle emellertid på ett effektivt sätt få del av förklaringen, om staten till all svensk ungdom vid avgången ur den egentliga folkskolan utdelade ett av skolan personligt tillägnat exemplar av FN:s berörda förklaring, ett häfte i en billig men solid utstyrsel värt att bevaras som minne av och grundval för den humanitetens livssyn, som ju demokratiens skola åsyftar. Då det torde röra sig om betydligt under 100 000 barn per år, bör utgiften vara överkomlig. Utdelandet bör kombineras med själva skolavslutningen och ske i högtidliga former. Kostnaden för statsverket kan inte här fixeras. Den beror av utförandet och dagens pappers- och tryckningspriser. Men den minnesgåvan till all svensk ungdom vore värd sitt pris.

Beträffande motiveringen i övrigt hänvisas till motionen I: 66.

Utskottet finner det för sin del angeläget att vårt lands ungdom bibringas kunskap beträffande ifrågavarande förklaring om de mänskliga rättigheterna. Härvid synes böra eftersträvas att denna kunskap meddelas på sådant sätt, att den kan bli av åsyftat värde för det uppväxande släktet. Utskottet är icke övertygat om att så blir förhållandet genom den av motionärerna ifrågasatta åtgärden. Även andra vägar böra därför övervägas, bl. a. undervisning i olika skolformer i lämpligt sammanhang rörande omnämnda förklaring och i samband därmed stående spörsmål. Enligt utskottets mening torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att, efter närmare utredning i ärendet, pröva på vilket sätt det av utskottet angivna syftet kan tillgodoses och vidtaga de åtgärder, som härvid kunna visa sig lämpliga och ändamålsenliga.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I:66 och II:93, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet ovan anför.

Stockholm den 17 november 1953.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Näs-
gård, fröken Andersson, herrar Leander, Gillström, Näsström, Bergh, Hes-
selbom, Einar Persson, Alfred Nilsson, Edvin Thun, Erik Svedberg, Ivar
Nilzon och Axel Andersson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malm-
borg i Skövde, Bergström, Andersson i Malmö, Ståhl, Svensson i Ljungskile,
Lindholm, Eriksson i Sandby, Staxäng, Johansson i Mysinge, Åkerström,
Petterson i Degerfors, Onsjö och Gustafsson i Skellefteå.
